

Prace nad budżetem Krakowa na 2025 rok

2024-12-19

4 grudnia odbyła się pierwsza sesja budżetowa, podczas której radni dyskutowali o planie wydatków i dochodów miasta na rok 2025. Projekt przedłożony przez prezydenta Krakowa zakłada, że na realizację bieżących zadań i usług dla mieszkańców miasto przeznaczy około 8,5 mld zł, a ponadto przeprowadzi inwestycje o łącznej wartości 939 mln zł. Szczególny nacisk położony zostanie na rozwój opieki żłobkowej, budowę nowych szkół, zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów oraz dostęp do terenów zielonych.

- To jest pierwszy budżet, nad którym pracowaliśmy od samego początku. Ze względu na sytuację finansową miasta, potrzebujemy rozwiązań, które umożliwią nam zmniejszenie deficytu budżetowego i pozwolą wypracować większą nadwyżkę operacyjną. Szukamy więc oszczędności w wydatkach bieżących, tak by zahamować ich wzrost, ale nie jest to łatwe, ponieważ w dużej mierze są to wydatki sztywne. Przykładowo w edukacji, na którą przeznaczamy prawie 40 proc. budżetu, gros tych nakładów idzie na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie sieci szkół, przedszkoli i placówek - mówi prezydent Krakowa Aleksander Miszański.

Prezydent Krakowa podkreśla jednak, że poszukiwanie oszczędności nie oznacza wyhamowania inwestycji, a jedynie inne rozłożenie akcentów: zamiast dużych przedsięwzięć, które nie przekładają się bezpośrednio na jakość życia mieszkańców, miasto chce stawiać na mniejsze zadania, ale za to precyzyjniej odpowiadające na potrzeby krakowian.

- Z podobną wnikliwością jak w przypadku wydatków bieżących podeszliśmy do planów inwestycyjnych, przyjrzelśmy się każdemu zadaniu i zaproponowany w tym budżecie program w 90 proc. obejmuje zadania kontynuowane, na które są już pozyskane środki finansowe lub podpisane umowy. W ramach pozostałych 10 proc. udało się znaleźć finansowanie dla przedsięwzięć, których oczekują mieszkańcy - zaznacza prezydent Miszański. - Te nowe zadania to na przykład budowa szkół w Górcie Narodowej, na Klinach i w Łęgu, pozyskanie terenów pod budowę ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt i grzebowiska dla zwierząt, zaprojektowanie nowych wielorodzinnych budynków komunalnych - wymienia prezydent. Tę listę uzupełniają m.in. takie działania, jak budowa nowych ścieżek i dróg rowerowych, modernizacja systemu oświetlenia publicznego (drogowego i parkowego), regulacja koryt rzecznych w ramach wzmocnienia ochrony przeciwpowodziowej, przyspieszenie cyfryzacji, organizacja Akademii Bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki przeciwpożarowej, rozwój sieci „Lodówek pełnych dobra”, wsparcie Młodzieżowej Rady Miasta oraz Krakowskiej Rady Seniorów. Poza tym po raz pierwszy wykup terenów zielonych pod nowe parki i nasadzenia potraktowany został jako odrębne zadanie budżetowe.

Inwestycje, które w wyniku rewizji planów inwestycyjnych nie znalazły się w projekcie przyszłorocznego budżetu, to m.in. budowa basenu i budynków internatu przy Zespole Szkół Łączności (ul. Monte Casino) oraz budowa Centrum Sportów Zimowych.

Projekt budżetu wszedł na radę miasta

4 grudnia odbyła się pierwsza sesja budżetowa Rady Miasta Krakowa i zgodnie z jej zwyczajowym rytmem jako pierwszy głos zabrał prezydent Krakowa Aleksander Miszański, który przedstawił główne założenia projektu budżetu miasta na 2025 rok.

W swoim wystąpieniu prezydent zwrócił m.in. uwagę na uwarunkowania, które legły u podstaw projektu, w tym konieczność zmierzenia się z zastaną, trudną sytuacją finansową miasta, a także na priorytety, które zamierza – mimo ograniczeń finansowych – realizować w przyszłym roku, by podnosić komfort życia mieszkańców i wyrównywać poziom dostępu do infrastruktury i usług w poszczególnych częściach miasta, w tym zwłaszcza na obszarach oddalonych od centrum, gdzie za rozwojem budownictwa mieszkaniowego często nie nadąża rozwój miejskiej oferty (edukacyjnej, społecznej, transportowej itd.).

– Projekt budżetu Krakowa na rok 2025 nie jest planem łatwym i w dużej mierze wynika z zastanej kondycji finansowej miasta, a ta niestety nie jest dobra, cieniem kładą się na niej wysoki deficyt i brak nadwyżki operacyjnej. Wyprowadzenie miasta z tej sytuacji, czyli ograniczenie deficytu budżetowego i wypracowanie nadwyżki operacyjnej, czyli dodatniej różnicy między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, zajmie co najmniej kilka lat. Budżet, nad którym teraz pracujemy, musi zatem uwzględniać dwa cele: stopniową poprawę wskaźników i parametrów budżetowych oraz zaspokajanie potrzeb rozwojowych miasta i oczekiwań mieszkańców – podkreślił prezydent Krakowa.

Drogą do realizacji tych celów jest szczegółowy monitoring wydatków bieżących, zwiększanie zdolności dochodowych miasta, sprawne pozyskiwanie środków zewnętrznych z takich źródeł jak m.in. fundusze unijne czy programy rządowe lub ministerialne, wykorzystanie potencjału zintegrowanych planów inwestycyjnych, pierwszeństwo dla zadań inwestycyjnych mniejszych w skali, ale oczekiwanych przez mieszkańców i bezpośrednio przekładających się na jakość życia. Dlatego w projekcie zwiększone zostały środki na zadania w takich obszarach, jak: rozwój infrastruktury rowerowej, budowa szkół, żłobków, chodników, osiedlowych parkingów, rozwój bazy sportowej, utrzymanie i tworzenie nowych terenów zielonych, budownictwo mieszkaniowe, działania przeciwpowodziowe, termomodernizacja, dofinansowanie opieki nad zwierzętami.

W projekcie budżetu zapisano też kwoty na realizację projektów wzmacniających tkankę społeczną (wsparcie finansowe dla Młodzieżowej Rady Miasta, Krakowskiej Rady Seniorów, zwiększenie środków w budżetach dzielnic, edukacja dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa) czy wprowadzających rozwiązania typu smart usprawniające zarządzanie miastem (co przynosi oszczędności, pomaga podejmować trafne decyzje i być bliżej mieszkańców, m.in. dzięki cyfryzacji). – Chciałbym, żeby te projekty były poszerzane w przyszłym roku i w kolejnych latach w miarę zwalniania czy pozyskiwania środków budżetowych – zaznaczył prezydent.

Aleksander Miszański wspominał również o podjętych działaniach, których efektem będzie racjonalizacja wydatków miasta w kolejnych latach (m.in. reorganizacja urzędu miasta i jednostek miejskich, scalanie zadań rozproszonych w różnych komórkach, częstsze sięganie po system usług wspólnych, parametryzacja zadań wprowadzanych do budżetu, oparta m.in. na większym wykorzystaniu analiz danych pokazujących realne zapotrzebowanie na dane inwestycyjne, w tym prognoz demograficznych).

Planowane dochody

Projekt budżetu Krakowa zakłada, że miasto osiągnie w 2025 roku dochody ogółem na poziomie 8 948 492 952 zł – i będzie to poziom o 10,4 proc. wyższy od planu uchwalonego na rok 2024

(wynoszącego 8 108 147 451 zł).

Na szczególną uwagę zasługuje planowana struktura dochodów miasta, która znacząco zmieni się – na korzyść – w związku z reformą finansowania samorządów. Z początkiem 2025 roku wejdzie w życie nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przygotowana przez Ministerstwo Finansów. Zwiększa ona udział samorządów we wpływach z podatków PIT i CIT oraz stabilizuje osiągnięte z tego tytułu dochody, jednocześnie zaś ogranicza rolę subwencji przekazywanych z budżetu państwa.

Najważniejszym elementem reformy jest zmiana w sposobie wyliczania wpływów z podatków PIT i CIT – dochody samorządów ustalane będą jako procent od dochodów podatników osiągniętych na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Przyjęta w nowej ustawie wysokość udziału w PIT dla miasta na prawach powiatu wynosi 8,6 proc. dochodów podatników mieszkających w tym mieście, a w przypadku CIT – 2,2 proc. dochodów podatników posiadających w nim siedzibę. Taki mechanizm gwarantuje samorządom wyższe wpływy z tych podatków i sprawia, że to one – a zwłaszcza PIT – będą filarem lokalnych budżetów.

W przypadku Krakowa udział wpływów z podatków PIT i CIT w łącznej sumie dochodów miasta znacząco wzrośnie – z dotychczasowych 36 proc. do 61 proc. Jednocześnie wyraźnie spadnie rola subwencji i dotacji, czyli transferów z budżetu państwa (z 24 proc. do zaledwie 6 proc. całości dochodów miasta). Na strukturę dochodów, które miasto zaplanowało w projekcie budżetu na 2025 rok, składać się będą zatem:

- dochody własne (m.in. podatki i opłaty lokalne, dochody z mienia, wpływy ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej) – w kwocie 2,8 mld zł
- udział w podatkach PIT i CIT – w kwocie 5,4 mld zł (PIT: 4,9 mld zł; CIT: 510 mln zł)
- subwencje i dotacje – w kwocie 532 mln zł (w tym same subwencje: 115 mln zł)
- środki ze źródeł zagranicznych – w kwocie 59 mln zł

Podsumowując, nowy mechanizm finansowania samorządów – oparty na wpływach z PIT i CIT, z ograniczoną rolą subwencji – oraz rezygnacja z pobierania tzw. janosikowego oznaczają dla Krakowa realne korzyści. Już w 2025 roku na zmianie modelu finansowania miasto zyska 866 mln zł (w porównaniu z rokiem 2024).

Planowane wydatki bieżące

Projekt budżetu na 2025 rok zakłada **wydatki ogółem na poziomie 9 676 229 810 zł**. Jeśli porównamy je z planem uchwalonym na 1 stycznia 2024 r., różnica wynosi około 1 mld zł (co oznacza wzrost wydatków o 12 proc.).

Należy jednak pamiętać, że realizacja budżetu to proces, który w ciągu roku podlega licznym zmianom – m.in. ze względu na mnogość okoliczności mających wpływ na jego przebieg, w tym

uwarunkowań ekonomicznych niezależnych od samorządu (inflacja, wzrost cen energii itp.). Z tego względu osiągnany na koniec roku poziom wydatków najczęściej różni się od zakładanego na starcie – według planu na 30 września aktualne wydatki miasta kształtują się na poziomie 9 427 422 178,09 zł.

Stąta tendencja, jaką jest większy z roku na rok poziom wydatków miasta ogółem, to niemal w całości efekt systematycznie rosnących wydatków bieżących – czyli tej kategorii wydatków, które miasto ponosi, żeby zapewnić ciągłość oraz jakość zadań i usług wykonywanych na rzecz mieszkańców i całej wspólnoty lokalnej.

W projekcie budżetu na 2025 rok nakłady te zaplanowano na poziomie 8 530 223 473 zł, z czego najwięcej miasto wyda na: edukację (ok. 39 proc., tj. 3,3 mld zł), transport i łączność (ok. 14 proc., tj. 1,2 mld zł), gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (ok. 9 proc., tj. 777 mln zł), administrację publiczną (ok. 7 proc., tj. 648 mln zł), pomoc społeczną (ok. 6 proc., tj. 516 mln zł), rodzinę (ok. 4,5 proc., tj. 373 mln zł), kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (ok. 4 proc., tj. 361 mln zł) i gospodarkę mieszkaniową (ok. 3 proc., tj. 236 mln zł).

W każdej z wymienionych dziedzin nastąpi wzrost wydatków bieżących, choć jego tempo jest zróżnicowane – największy wzrost dotyczy edukacji i pomocy społecznej.

Inwestycje blisko mieszkańców

W 2025 roku miasto zamierza zrealizować program inwestycyjny na łączną kwotę 939 686 337 zł (dla porównania w planie uchwalonym na 1 stycznia 2024 r. przewidziano 924 021 271 zł). Zwiększy się m.in. pula środków inwestycyjnych, którymi samodzielnie mogą dysponować dzielnice – do swojej wyłącznej dyspozycji będą miały w sumie 19,6 mln zł (w ubiegłym roku było to 14 mln zł).

W strukturze wydatków inwestycyjnych uwzględniono wszystkie 12 dziedzin programowania. Największe środki zostaną jednak zaangażowane w obszarach mających bezpośredni wpływ na jakość życia w mieście, a są to: transport (32 proc.), pomoc, integracja społeczna i rodzina (12,5 proc.), ochrona i kształtowanie środowiska (11,5 proc.), oświata i wychowanie (10 proc.) oraz sport i rekreacja (7 proc.). W projekcie budżetu zaplanowano finansowanie dla inwestycji o różnej skali – ich wspólnym mianownikiem jest dążenie do zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Celem jest też wyrównanie dostępu do miejskiej infrastruktury (żłobki, przedszkola, szkoły, w tym hale sportowe, chodniki, ścieżki rowerowe, zieleń) w tych rejonach miasta, w których zdiagnozowano taką potrzebę.

W obszarze transportu nacisk położony zostanie na budowę i modernizację sieci dróg, w tym wykonanie ciągów pieszych i rowerowych, a także budowę węzłów przesiadkowych z parkingami P&R, montaż sygnalizacji świetlnej i doświetlenie przejść dla pieszych. Nowe chodniki pojawią się m.in. przy ulicach Bogucianka, Bochenka, Tomickiego i Sołtysowskiej, Kantorowickiej, Sawy-Calińskiego, Bolesława Śmiałego. Ścieżki rowerowe zostaną poprowadzone wzdłuż ulic: Nawojki, Jancarza, południowej strony al. Pokoju, północnej strony ul. Brożka oraz na odcinku ul. Walerego Sławka (pomiędzy skrzyżowaniami z ul. Kamieńskiego i Puskarską). Dzięki doświetleniu bezpieczniej będzie na przejściach dla pieszych m.in. przy ulicach Fredry, Bochenka i Teligi, a także w Bieńczykach. Zaplanowane zostały również środki

na budowę linii tramwajowych i modernizację torowisk (KST ul. Meissnera – Mistrzejowice, KST os. Krowodrza Górka – Azory, przebudowa torów w ul. Starowiślniej i Straszewskiego). Zaplanowano również przedsięwzięcia związane z modernizacją oświetlenia publicznego (drogowego i parkowego), co w niedalekiej przyszłości przyniesie miastu wymierne oszczędności.

Drugim obszarem inwestycyjnym, który wyróżnia się ze względu na wielkość zaplanowanych środków, jest pomoc i integracja społeczna oraz rodzina. Miasto konsekwentnie dąży do rozbudowy i modernizacji infrastruktury społecznej – od budowy kolejnych żłobków po likwidację barier architektonicznych. W projekcie zaplanowano środki na budowę miejskich żłobków w kilkunastu nowych lokalizacjach (przy ul. Krzemionki, Działowskiego, Karaszewicza-Tokarzewskiego, Drożyska, Niebyłej, Jabłonkowskiej, Wróblowickiej, Księcia Józefa, Lubockiej, Wadowskiej, Rybitwy) oraz modernizację żłobka przy ul. Mazowieckiej oraz przebudowa żłobka na os. Willowym. W ramach programu likwidacja barier architektonicznych przeprowadzone zostaną prace modernizacyjne w budynkach użytkowanych m.in. przez II Liceum Ogólnokształcące, Centrum Młodzieży, Zespół Szkół Specjalnych nr 14, Zespół Szkół Mechanicznych nr 1, Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych i Gospodarki Wodnej. Zaplanowani też środki na modernizację niektórych miejskich domów pomocy społecznej.

Budowa parków, rozwój terenów zielonych, odwodnienie, zagospodarowanie wód opadowych, poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, wspieranie rozwoju OZE oraz innych przedsięwzięć niskoemisyjnych – to główne cele zadań, które realizowane będą w obszarze ochrona i kształtowanie środowiska. Wybrane przykłady to rewitalizacja parków Kurdwanów, Wypiańskiego i przy Dworze Czeczów, budowa nowych parków (ul. Kurczaba, park Kolejowy, park Grzegórzecki, park rzeczny Tetmajera), przygotowanie zielonych terenów rekreacyjnych znanych jako Planty Podgórskie, a także odwodnienie parku Maćka i Doroty.

W projekcie zapewniono także finansowanie dla inwestycji w obszarze edukacji – m.in. na budowę trzech zespołów szkolno-przedszkolnych w najdynamiczniej rozwijających się rejonach Krakowa – tj. na Górcie Narodowej, Klinach i w Czyżynach. Plan inwestycyjny obejmuje także inne ważne zadania: rozbudowę Szkoły Podstawowej nr 124 (ul. Sucharskiego), dobudowę pawilonu przedszkolnego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 9 (ul. Prawocheńskiego), rozbudowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 (ul. Wrony), zakup lokalu w rejonie ul. Myśliwskiej na potrzeby klas I-III szkoły podstawowej, rozbudowę i przebudowę Szkoły Podstawowej nr 54 wraz z budynkiem Samorządowego Przedszkola nr 133 (ul. Tyniecka), rozbudowę Szkoły Podstawowej nr 62 (ul. Ćwikłowa), rozbudowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 15 (ul. Grochowa), rozbudowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 14 (ul. Stawowa).

W obszarze sport i rekreacja sfinansowana zostanie budowa nowych obiektów sportowych oraz przyszkolnych hal gimnastycznych – powstaną m.in. kryte pływalnie w Szkole Podstawowej nr 129 (os. Na Stoku) oraz na terenie KS Clepardia (ul. Mackiewicza), hala sportowa w Szkole Podstawowej nr 85 (os. Złotego Wieku) czy sala rehabilitacyjno-sportowa w Zespole Szkół Specjalnych nr 11 (al. Dygasińskiego).

Z planami budżetowymi na 2025 rok można zapoznać się poprzez [prezentację \[pdf\]](#) oraz [dokument \[pdf\]](#).